

Undersökning av betydande miljöpåverkan

Detaljplan för Knivsta vattentorn, Knivsta kommun i Uppsala län

Datum: 2026-08-26
Diarienummer:
Dokumentansvarig: Plan- och geodataenheten

Knivsta kommun

Innehållsförteckning

Inledning 4

Bakgrund 4

Syfte 4

Undersökningens delar 4

Planuppdraget 4

Medverkande i bedömningen 4

Samråd 5

Länsstyrelsens bedömning 5

Särskilda bestämmelser 6

Kulturvärden 7

Platsens betydelse och känslighet kopplat till kulturvärden 7

Förekomst av kulturvärden 7

Förekomst av skyddade och utpekade kulturvärden 7

Planens påverkan på kulturvärden 7

Bedömning av planens påverkan på kulturvärden 8

Naturvärden 9

Platsens betydelse och känslighet kopplat till naturvärden 9

Förekomst av naturvärden 9

Förekomst av skyddade och utpekade naturvärden 9

Planens påverkan på naturvärden 9

Bedömning av planens påverkan på naturvärden 9

Sociala värden 10

Platsens betydelse och känslighet kopplat till sociala värden 10

Förekomst av sociala värden 10

Förekomst av skyddade och utpekade sociala värden 10

Planens påverkan på sociala värden 10
Bedömning av planens påverkan på sociala värden 10
Materiella värden 11
Platsens betydelse och känslighet kopplat till materiella värden 11
Förekomst av materiella värden 11
Förekomst av skyddade och utpekade materiella värden 11
Planens påverkan på materiella värden 11
Bedömning av planens påverkan på materiella värden 11
Människors hälsa och miljön 12
Platsens betydelse och känslighet kopplat till människors hälsa och för miljön 12
Risker för människors hälsa och för miljön 12
Det finns inga risker för människors hälsa eller för miljön i de områden som kan antas komma att påverkas av planen. 12
Risker för miljökvalitetsnormer 12
Planens påverkan på människors hälsa och för miljön 12
Bedömning av planens påverkan på människors hälsa och för miljön 12
Sammanvägd bedömning 13
Påverkan av planen 13
Bedömning av den totala påverkan 13
Betydande miljöpåverkan av planen 13
Bedömning av betydande miljöpåverkan 13
Motiverat ställningstagande 14
Bilaga 1 15

Inledning

Bakgrund

När en ny detaljplan tas fram ska en undersökning genomföras för att ta reda på om detaljplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan, enligt 5 kap. 11a § plan- och bygglagen (PBL). Om detaljplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning genomföras och en miljökonsekvensbeskrivning upprättas. Miljöbedömningen ska löpa parallellt med planarbetet, med syfte att ge inspel kring möjliga anpassningar av planen, införande av planbestämmelser eller andra åtgärder som behövs för att minimera miljöpåverkan.

Syfte

Det övergripande syftet med en miljöbedömning att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas, enligt 6 kap. 1 § miljöbalken (MB). Undersökningen av betydande miljöpåverkan, detta dokument, syftar till att bedöma och dokumentera planens potentiella miljöpåverkan.

Undersökningens delar

Avsnittet *Särskilda bestämmelser* visar på om det förekommer undantag eller krav på att genomföra en strategisk miljöbedömning.

De efterföljande fem avsnitten är tematiskt indelade i miljöaspekterna kulturvärden, naturvärden, sociala värden, materiella värden och människors hälsa eller miljön. I dessa avsnitt beskrivs först platsens känslighet och nuvarande förhållanden, och sedan hur planen påverkar dessa förhållanden och hur stor störningen sannolikt kommer att bli.

I avsnittet *Sammanvägd bedömning* sammanställs ställningstagandena från de tidigare avsnitten. Syftet är att få en helhetssyn och just kunna göra en sammanvägd bedömning av inringade aspekter. Detta ställningstagande motiveras avslutningsvis.

Planuppdraget

Planuppdraget avser att pröva ett tillägg med fyra bostadsvåningar under de tre befintliga bostadsvåningarna som är inhysta i Knivsta vattentorns före detta vattenreservoar och teknikvåning. Ärendet hanteras som utökat förfarande då förslaget inte bedöms förenligt med gällande översiktsplan.

Medverkande i bedömningen

Kompetens inom samhällsplanering och miljöplanerare har medverkat i arbetet.

Samråd

Samråd i frågan om betydande miljöpåverkan genomförs i samband med detaljplanens samråd enligt 5 kap. 11 § PBL. Om bedömningen är att genomförandet av en detaljplan inte medför betydande miljöpåverkan ska kommunen samråda i frågan om betydande miljöpåverkan med de kommuner, länsstyrelser eller andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen eller programmet i enlighet med 6 kap. 6 § 2 p. MB. Om detaljplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan ska kommunen samråda om omfattningen och detaljeringsgraden i ett avgränsningssamråd, enligt 6 kap. 9 § MB.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsens bedömning görs i samband med plansamrådet.

Särskilda bestämmelser

4 kap. 35 § PBL	**Undantag från strategisk miljöbedömning: En särskild miljökonsekvensbeskrivning (mkb) för detaljplaner med standardförfarande behöver inte upprättas om planen enbart gäller något av nedan nämnda ärenden, och mkb:n i detta ärende är aktuell och tillräcklig.**	**Ja/Nej**
5 kap. 7 a § PBL	Gäller detaljplanen enbart en verksamhet som tillståndsprövas enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 6 § MB (A- eller B-verksamhet), och är mkb:n i detta ärende aktuell och tillräcklig?	Nej
	Gäller detaljplanen enbart en åtgärd som prövas genom fastställande av en vägplan enligt väglagen (1971:948) eller en järnvägsplan enligt lagen (1995:1649) om byggande av järnväg, och är mkb:n i detta ärende aktuell och tillräcklig för detaljplanen?	Nej

Undantag från strategisk miljöbedömning ska inte tillämpas.

6 kap. 3 § MB	**Undantag från strategisk miljöbedömning: Skyldigheten att göra en strategisk miljöbedömning gäller inte för detaljplaner som endast syftar till att tjäna totalförsvaret eller räddningstjänsten.**	**Ja/Nej**
	Syftar detaljplanen endast till att tjäna totalförsvaret?	Nej
	Syftar detaljplanen endast till att tjäna räddningstjänsten?	Nej

Undantag från strategisk miljöbedömning ska inte tillämpas.

2 § miljö-bedömnings-förordningen	**Krav på strategisk miljöbedömning: En detaljplan ska antas medföra betydande miljöpåverkan om genomförandet kan komma att omfatta en verksamhet eller åtgärd som kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a §.**	**Ja/Nej**
7 kap. 27 & 28 a §§ MB	Kan genomförandet antas omfatta en verksamhet eller åtgärd som på ett *betydande sätt* kan påverka miljön i ett Natura 2000-område som förtecknats enligt fågeldirektivet (2009/147/EG) och därmed kräver tillstånd?	Nej
	Kan genomförandet antas innefatta en verksamhet eller åtgärd som på ett *betydande sätt* kan påverka miljön i ett Natura 2000-område som förtecknats enligt art- och habitatdirektivet (92/43/EEG) och därmed kräver tillstånd?	Nej

Krav på strategisk miljöbedömning ska inte tillämpas.

Kulturvärden

I detta avsnitt beskrivs först platsens känslighet och nuvarande förhållanden kopplat till kulturvärden. Sedan beskrivs hur detaljplanen påverkar dessa förhållanden och hur stor störningen sannolikt kommer att bli. Samtliga värden och risker som har bedömts finns listade i bilaga 1.

Platsens betydelse och känslighet kopplat till kulturvärden

Förekomst av kulturvärden

Kulturvärden i de områden som kan antas påverkas av planen:	
☒	Karaktärsdrag i landskap och bebyggelse
☒	Arkitektoniskt värdefulla kulturmiljöer och byggnader

Upplandsmuseet uttalade sig om Knivsta vattentorns kulturhistoriska värde i samband med en remiss för ett rivningslov gällande tornet 2014:

”Vattentornet på Särsta 3:103 byggdes 1956 av Bröderna Jönsson i Uppsala efter projektering av VIAK. Tornet utgjorde en del av en omfattande utbyggnad av samhället med bland annat småhus. Det gav namn till en av de nya vägarna i området, Tornvägen. Det är väl synligt i grannskapet och har med sina råa betongytor en rationell utformning som är typisk för tidens tekniska byggnader. På det viset utgör den ett landmärke som berättar om områdets historia.”

Trots att byggnaden har kulturhistoriska värden gjorde museet dock bedömningen att Vattentornets betydelse inte motiverar ett bevarande utan användning.

Förekomst av skyddade och utpekade kulturvärden

Det finns inga skyddade eller utpekade kulturvärden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

Planens påverkan på kulturvärden

Tillägget av ytterligare fyra våningar under befintligt torn bedöms påverka läsbarheten av byggnadens tidigare funktion som vattentorn. Det befintliga tomrummet mellan de fyra betongpelarna under tornet kommer helt att byggas igen vid ett genomförande av detaljplanen. Från att ha varit ett torn stående på fyra pelare av rå betong där tallskogen skymtar i hålrummet mellan pelarna kommer byggnaden efter detaljplanens genomförande mer anta formen av en kompakt volym där vattentornets bärande karaktärsdrag delvis försvinner.

Åtgärder föreslås i detaljplanen för att mildra påverkan på vattentornets karaktärsdrag och läsbarheten av den tidigare funktionen som vattentorn. Dels föreslås att tillägget om fyra våningar ska utformas med särskiljande fasadmaterial

och kulör i förhållande till betongytorna. Vidare föreslås att det före detta vattentornets betongytor endast ska behandlas så att betongens naturlig utseende bevaras eller målas med liknande nyans och kulörton som betongen. Åtgärderna regleras som utformningsbestämmelser i plankartan.

Sammantaget bedöms planen medföra viss påverkan på kulturvärden, men påverkan bedöms inte vara betydande. Detta motiveras av att vattentornet inte bedöms ha särskilda kulturvärden enligt Upplandsmuseets uttalande samtidigt som åtgärder vidtas i detaljplanen för att mildra påverkan på de kulturvärden som finns.

Bedömning av planens påverkan på kulturvärden

Planens påverkan	**Ja/Nej**
Kan planen antas medföra påverkan på kulturvärden?	Ja
Kan planen antas medföra *betydande* påverkan på kulturvärden?	Nej

Naturvärden

I detta avsnitt beskrivs först platsens känslighet och nuvarande förhållanden kopplat till naturvärden. Sedan beskrivs hur detaljplanen påverkar dessa förhållanden och hur stor störningen sannolikt kommer att bli. Samtliga värden och risker som har bedömts finns listade i bilaga 1.

Platsens betydelse och känslighet kopplat till naturvärden

Förekomst av naturvärden

På den östra delen av vattentornets tomt finns äldre uppvuxna tallar.

Förekomst av skyddade och utpekade naturvärden

Det finns inga skyddade eller utpekade naturvärden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

Planens påverkan på naturvärden

Tallarna skyddas med bestämmelse i plankartan.

Bedömning av planens påverkan på naturvärden

Planens påverkan	**Ja/Nej**
Kan planen antas medföra påverkan på naturvärden?	Nej
Kan planen antas medföra *betydande* påverkan på naturvärden?	Nej

Sociala värden

I detta avsnitt beskrivs först platsens känslighet och nuvarande förhållanden kopplat till sociala värden. Sedan beskrivs hur detaljplanen påverkar dessa förhållanden och hur stor störningen sannolikt kommer att bli. Samtliga värden och risker som har bedömts finns listade i bilaga 1.

Platsens betydelse och känslighet kopplat till sociala värden

Förekomst av sociala värden

Det finns inga sociala värden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

Förekomst av skyddade och utpekade sociala värden

Det finns inga skyddade eller utpekade sociala värden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

Planens påverkan på sociala värden

Det finns inga sociala värden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

Bedömning av planens påverkan på sociala värden

Planens påverkan	**Ja/Nej**
Kan planen antas medföra påverkan på sociala värden?	Nej
Kan planen antas medföra *betydande* påverkan på sociala värden?	Nej

Materiella värden

I detta avsnitt beskrivs först platsens känslighet och nuvarande förhållanden kopplat till materiella värden. Sedan beskrivs hur detaljplanen påverkar dessa förhållanden och hur stor störningen sannolikt kommer att bli. Samtliga värden och risker som har bedömts finns listade i bilaga 1.

Platsens betydelse och känslighet kopplat till materiella värden

Förekomst av materiella värden

Det finns inga materiella värden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

Förekomst av skyddade och utpekade materiella värden

Det finns inga skyddade eller utpekade materiella värden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

Planens påverkan på materiella värden

Det finns inga materiella värden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

Bedömning av planens påverkan på materiella värden

Planens påverkan	**Ja/Nej**
Kan planen antas medföra påverkan på materiella värden?	Nej
Kan planen antas medföra *betydande* påverkan på materiella värden?	Nej

Människors hälsa och miljön

I detta avsnitt beskrivs först platsens känslighet och nuvarande förhållanden kopplat till risker för människors hälsa och för miljön. Sedan beskrivs hur detaljplanen påverkar dessa förhållanden och hur stor störningen sannolikt kommer att bli. Samtliga värden och risker som har bedömts finns listade i bilaga 1.

Platsens betydelse och känslighet kopplat till människors hälsa och för miljön

Risker för människors hälsa och för miljön

Det finns inga risker för människors hälsa eller för miljön i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

Risker för miljökvalitetsnormer

Det finns inga risker för miljökvalitetsnormerna som kan antas komma att påverkas av planen.

Planens påverkan på människors hälsa och för miljön

Det finns inga risker för människors hälsa och för miljön i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

Bedömning av planens påverkan på människors hälsa och för miljön

Planens påverkan	**Ja/Nej**
Kan planen antas medföra påverkan på människors hälsa och för miljön?	Nej
Kan planen antas medföra *betydande* påverkan på människors hälsa och för miljön?	Nej

Sammanvägd bedömning

I detta avsnitt sammanställs ställningstagandena från de tidigare avsnitten. Detta skapar en helhetsbild för att kunna göra en sammanvägd bedömning av inringade aspekter. Detta ställningstagande motiveras avslutningsvis.

Påverkan av planen

Påverkan	**Ja/Nej**
Kan planen antas medföra påverkan på kulturvärden?	Ja
Kan planen antas medföra påverkan på naturvärden?	Nej
Kan planen antas medföra påverkan på sociala värden?	Nej
Kan planen antas medföra påverkan på materiella värden?	Nej
Kan planen antas medföra påverkan på människors hälsa eller för miljön?	Nej

Bedömning av den totala påverkan

Detaljplanen kan antas medföra viss påverkan på kulturvärden. I övrigt bedöms planen inte ha någon påverkan vare sig på naturvärden, sociala värden, materiella värden eller människors hälsa och miljö.

Påverkan på kulturvärden hanteras genom utformningsbestämmelser som syftar till att säkerställa det tidigare vattentornets karaktärsdrag samt att tillkommande bebyggelse som detaljplanen möjliggör särskiljer sig från vattentornets ursprungliga konstruktion och därmed bidrar till den historiska läsbarheten av tidigare funktion.

Sammantaget bedöms den totala påverkan inte bli betydande.

Betydande miljöpåverkan av planen

Betydande miljöpåverkan	**Ja/Nej**
Kan planen antas medföra *betydande* påverkan på kulturvärden?	Nej
Kan planen antas medföra *betydande* påverkan på naturvärden?	Nej
Kan planen antas medföra *betydande* påverkan på sociala värden?	Nej
Kan planen antas medföra *betydande* påverkan på materiella värden?	Nej
Kan planen antas medföra *betydande* påverkan på människors hälsa eller för miljön?	Nej

Bedömning av betydande miljöpåverkan

Planen bedöms inte medföra betydande påverkan på någon av miljöaspekterna.

Motiverat ställningstagande

Ett genomförande av detaljplanen bedöms endast medföra viss påverkan på kulturvärden. Övriga värden berörs inte. Bedömningen är därmed att detaljplanen inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Bilaga 1

Kulturvärden

Kulturvärden i de områden som kan antas påverkas av planen:

- ☐ Biologiskt kulturarv
- ☐ Karaktärsdrag i landskap och bebyggelse
- ☐ Värdefulla landskapsavsnitt och bebyggelsemiljöer
- ☐ Arkitektoniskt värdefulla kulturmiljöer och byggnader
- ☐ Arkeologiska kulturmiljöer och lämningar
- ☐ Immateriella företeelser
- ☐ Kulturvärden som uppmärksammats av brukare eller allmänhet

Skyddade och utpekade kulturvärden i de områden som kan antas påverkas av planen:

- ☐ Statliga byggnadsminnen
- ☐ Kyrkliga kulturminnen
- ☐ Arkeologiska kulturmiljöer och lämningar
- ☐ Nationalpark
- ☐ Naturreservat/Naturvårdsområde
- ☐ Kulturreservat
- ☐ Naturvårdsavtal
- ☐ Landskapsbildskyddsområde
- ☐ Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv
- ☐ Världsarv

Naturvärden

Värdefulla naturtyper eller spridningssamband mellan dessa i de områden som kan antas påverkas av planen:

- ☐ Naturtyper enligt habitatdirektivet
- ☐ Områden enligt Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering eller objekt med högt naturvärde
- ☐ Områden enligt Naturvårdsverkets myrskyddsplan eller nationalparksplan
- ☐ Områden enligt ängs- och betesmarksinventeringen
- ☐ Värdefulla vatten i enlighet med Levande sjöar och vattendrag
- ☐ Viktiga spridningssamband mellan de naturtyper som förekommer

Värdefulla arter eller spridningssamband för dessa i de områden som kan antas påverkas av planen:

- ☐ Värdefulla fågelarter
- ☐ Värdefulla växt-, djur-, eller svamparter
- ☐ Fridlysta växt-, djur-, eller svamparter
- ☐ Fortplantningsområden eller viloplatser för fridlysta djur
- ☐ Rödlistade växt-, djur-, eller svamparter
- ☐ Viktiga spridningssamband för de arter som förekommer

Skyddade och utpekade naturvärden i de områden som kan antas påverkas av planen:

- ☐ Nationalpark
- ☐ Naturreservat/Naturvårdsområde
- ☐ Kulturreservat
- ☐ Naturminne
- ☐ Natura 2000
- ☐ Biotopskyddsområde
- ☐ Generellt biotopskydd
- ☐ Djur- och växtskyddsområde

- Strandskyddsområde
- Naturvårdsavtal
- Stora opåverkade områden
- Ekologiskt känsliga områden
- Landskapsbildskyddsområde
- Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv
- Världsarv
- Biosfärsområden
- Våtmarksområden enligt ramsarkonventionen
- Skyddade marina områden enligt OSPAR
- Skyddade marina områden enligt HELCOM

Sociala värden

Sociala värden i de områden som kan antas påverkas av planen:

- Parker och andra grönområden inom eller i nära anslutning till områden med sammanhållen bebyggelse
- Lämpliga platser för lek, motion och annan utevistelse
- Tillräckligt stor friyta som är lämplig för lek och annan utevistelse
- Tysta områden
- Turistdestinationer
- Mötesplatser
- Sociala värden som uppmärksammats av brukare eller allmänhet

Skyddade och utpekade sociala värden i de områden som kan antas påverkas av planen:

- Nationalpark
- Naturreservat/Naturvårdsområde
- Kulturreservat
- Strandskyddsområde
- Naturvårdsavtal
- Stora opåverkade områden
- Landskapsbildskyddsområde
- Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv
- Riksintresse med hänsyn till natur- och kulturvärden
- Världsarv
- Biosfärsområden

Materiella värden

Naturresurser med högre förnyelseförmåga i de områden som kan antas påverkas av planen:

- Skogsbruk
- Yrkesfiske och vattenbruk
- Mark till rennäring
- Ängs- och betesmark
- Vilda växter och djur
- Energiresurser
- Färskvatten

Naturresurser med ingen/låg förnyelseförmåga i de områden som kan antas påverkas av planen:

- Åkermark
- Mineraler, bergarter, jordarter
- Energiresurser
- Färskvatten

- Övriga geologiska resurser

Övriga materiella värden i de områden som kan antas påverkas av planen:

- Rekreation, idrott, friluftsliv och turism
- Energiförsörjning
- Hälso- och sjukvård
- Information och kommunikation
- Vatten och avlopp
- Renhållning
- Skydd och säkerhet
- Transporter

Skyddade och utpekade materiella värdet i de områden som kan antas påverkas av planen:

- Miljöskyddsområde
- Vattenskyddsområde
- Jord- och skogsbruk
- Riksintresse för rennäring, yrkesfiske eller odling av akvatiska djur och växter
- Riksintresse för fyndigheter av ämnen eller material
- Riksintresse för anläggningar för industriell produktion, energiproduktion, energidistribution, kommunikationer, vattenförsörjning eller avfallshantering
- Riksintresse för totalförsvaret

Människors hälsa och miljö

Risker för människors hälsa och miljön i de områden som kan antas påverkas av planen:

- Extrema naturhändelser
- Olyckor
- Vattenbrist, tele- eller elavbrott, fjärrvärmebortfall, IT-bortfall, transportstörning, drivmedelsbrist
- Verksamheter som medför risk för omgivningen
- Inomhusmiljö
- Utomhusmiljö

Miljökvalitetsnormer som inte följs i de områden som kan antas påverkas av planen:

- Miljökvalitetsnormer för utomhusluft
- Miljökvalitetsnorm för buller
- Miljökvalitetsnorm för kvantitativ status för grundvatten
- Miljökvalitetsnorm för kemisk status för grundvatten
- Miljökvalitetsnorm för ekologisk status för ytvatten
- Miljökvalitetsnorm för kemisk status för ytvatten
- Miljökvalitetsnormer för havsmiljö